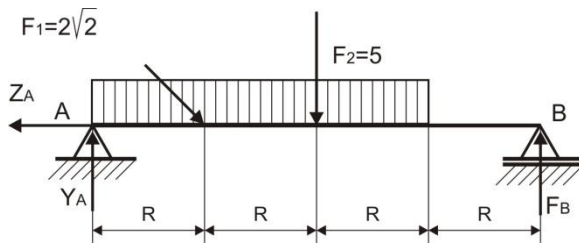

Zadatak 5.9.

Za nosač prikazan na slici, čija su opterećenja:

$F_1 = 2\sqrt{2}$ kN, $F_2 = 5$ kN, $q = 1 \frac{\text{kN}}{\text{m}}$, $R = 1$ m Računskim putem odrediti:

1. Otpore oslonaca
2. Nacrtati osnovne statičke dijagrame
3. Dimenzionisati nosač na osnovu $M_{\max}$ ako je $\sigma_{\max} = 100$ MPa
4. Nacrtati dijagrame normalnog napona
5. Izračunati najveći tangencijalni napon u opasnom preseku
6. Izračunati ugib ispod sile F_1

Poprečni presek nosača je pravougaonog oblika odnosa stranica $b/h = \frac{1}{2}$.

1. Otpori oslonaca:

$$1. \sum Z_i = -Z_A + F_1 \frac{\sqrt{2}}{2} = 0$$

$$2. \sum Y_i = F_A - F_1 \frac{\sqrt{2}}{2} - F_2 - q \cdot 3R + F_B = 0$$

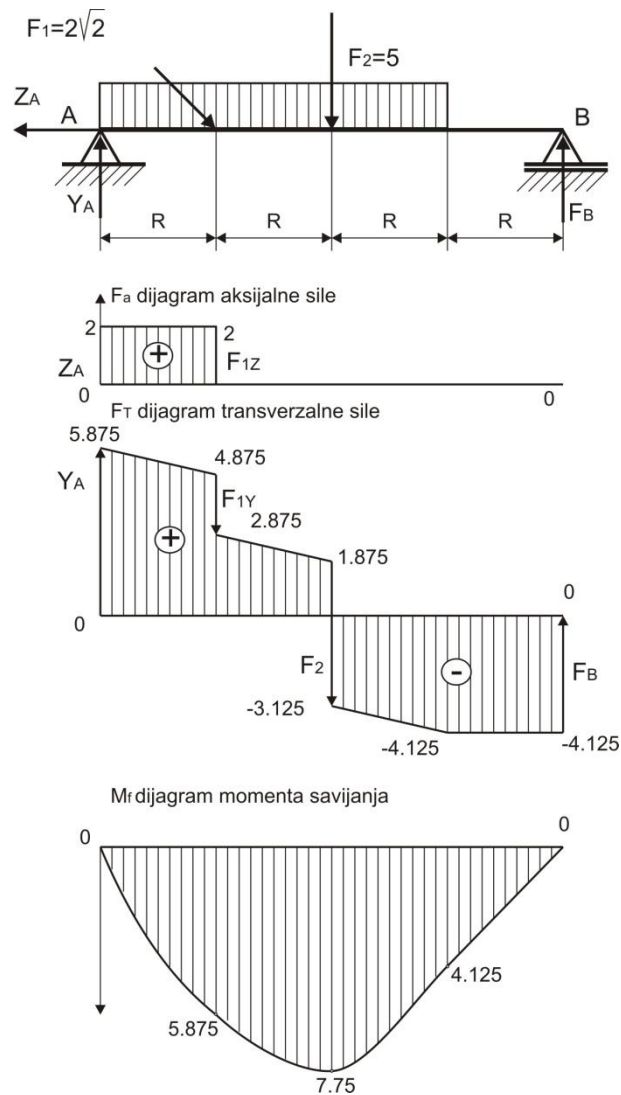
$$3. \sum M_A = R \cdot F_1 \frac{\sqrt{2}}{2} + 2R \cdot F_2 + 1.5R \cdot q \cdot 3R - 4R \cdot F_B = 0$$

$$F_B = \frac{R \cdot F_1 \frac{\sqrt{2}}{2} + 2R \cdot F_2 + 1.5R \cdot q \cdot 3R}{4R} = \frac{1 \cdot 2 + 2 \cdot 5 + 1.5 \cdot 1 \cdot 3}{4} = 4.125 \text{ kN}$$

$$Y_A = F_1 \frac{\sqrt{2}}{2} + F_2 + q \cdot 3R - F_B = 2 + 5 + 3 - 4.125 = 5.875 \text{ kN}$$

Iz dijagrama momenta savijanja očitava se $M_{\max} = 7.75$ kNm i $F_{T\max} = 5.875$ kN.

2. Osnovni statički dijagrami

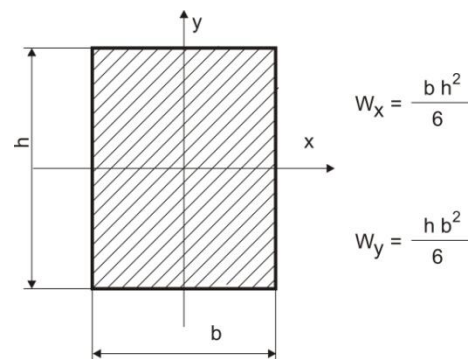
3. Dimenzionisanje poprečnog preseka nosača

$$\sigma = \frac{M_f \cdot y_{max}}{I_x} = \frac{M_f}{W_x} \leq \sigma_d$$

$$I_x = \frac{b \cdot h^3}{12}; \quad \frac{b}{h} = \frac{1}{2} \rightarrow h = 2b; \quad b = \frac{h}{2}$$

$$W_x = \frac{b \cdot h^2}{6} = \frac{I_x}{\frac{h}{2}} = \frac{\frac{b \cdot h^3}{12}}{\frac{h}{2}} = \frac{\frac{\frac{h}{2} \cdot h^3}{12}}{\frac{h}{2}} = \frac{h^3}{12}$$

$$h = \sqrt[3]{\frac{12 \cdot M_t}{\sigma_d}} = \sqrt[3]{\frac{12 \cdot 7.75 \cdot 10^3}{100 \cdot 10^6}} = 0.0976 \text{ m}$$

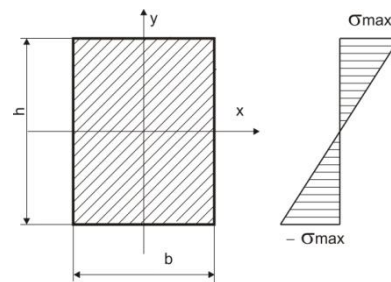

Standardni pravougaoni presek je \$h=0.1\text{m}\$ i \$b=0.05\text{m}\$

4. Raspored normalnog napona i maksimalni normalni napon

$$I_x = \frac{b \cdot h^3}{12} = \frac{0.05 \cdot 1^3}{12} = 4.16 \cdot 10^{-6} \text{ m}^4$$

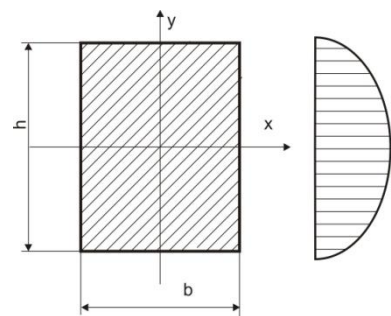
$$\sigma = \frac{M_f \cdot y_{max}}{I_x} = \frac{7.75 \cdot 10^3 \cdot 0.05}{4.16 \cdot 10^{-6}} = 93 \cdot 10^6 \text{ Pa} = 93 \text{ MPa}$$

5. Raspored tangencijalnog napona i najveći tangencijalni napon

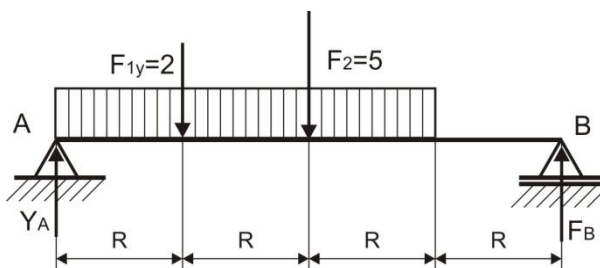
Najveći tangencijalni napon javlja se u vlaknima neutralne ose, jer je širina $b = \text{const}$. Obrazac za maksimalni tangencijalni napon, obrazac 104 u knjizi Otpornost materijala, dr. Inž. D. Rašković.

$$\tau_{max} = \frac{3}{2} \cdot \frac{F_{Tmax}}{A} = \frac{3}{2} \cdot \frac{5.875 \cdot 10^3}{0.1 \cdot 0.05} = 1762500 \text{ Pa} = 1.7625 \text{ MPa}$$

2. Ugib ispod sile F_1

Na rešavanom ravnom nosaču od aktivnih opterećenja deluju dve sile i koontinualno opterećenje. Ugib izazivaju vertikalna komponenta sile F_1 , sila F_2 i kontinualno opterećenje.

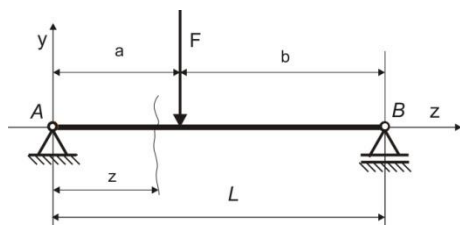

Traži se ugib ispod sile F_1 pa je koordinata mesta traženog ugiba $z=R$.

$$y_1 = y_1^{(1)} + y_1^{(2)} + y_1^{(3)}$$

Ugib dobijen zbirom ugiba nastalog od navedenih opterećenja određuje se od svakog izvora ponaob i utvrđuje zbir.

Za nagib koncentrisane sile koristi se tabela 1 iz Tablica iz Otpornosti materijala strana 43.

za silu F_{1Y} koristi se samo prvo polje i podaci za očitavanje iz tabele su:

$a=R$; $b=3R$; $L=4R$ i $z=R$ koordinata mesta traženog ugiba

$$y = \frac{F \cdot L^3}{6 \cdot B} \left\{ \frac{b}{L} \cdot \frac{z}{L} \left[1 - \left(\frac{b}{L} \right)^2 - \left(\frac{z}{L} \right)^2 \right] + \left(\frac{z-a}{L} \right)^3 \right\} \text{ obrazac iz tabele 1}$$

za silu F_{1Y} polje levo od masne crte

$$y_1^{(1)} = \frac{F_{1Y} \cdot L^3}{6 \cdot B} \left\{ \frac{3R}{4R} \cdot \frac{R}{4R} \left[1 - \left(\frac{3R}{4R} \right)^2 - \left(\frac{R}{4R} \right)^2 \right] \right\} = \frac{2 \cdot 4^3}{6 \cdot B} \left\{ \frac{3}{4} \cdot \frac{1}{4} \left[1 - \left(\frac{3}{4} \right)^2 - \left(\frac{1}{4} \right)^2 \right] \right\} = \frac{3}{2 \cdot B}$$

za silu F_2 koristi se samo prvo polje i podaci za očitavanje iz tabele su:

$a=2R$; $b=2R$; $L=4R$ i $z=R$ koordinata mesta traženog ugiba

$$y = \frac{F \cdot L^3}{6 \cdot B} \left\{ \frac{b}{L} \cdot \frac{z}{L} \left[1 - \left(\frac{b}{L} \right)^2 - \left(\frac{z}{L} \right)^2 \right] \right\} + \left(\frac{z-a}{L} \right)^3 \quad \text{obrazac iz tabele 1}$$

$$y_1^{(2)} = \frac{F_2 \cdot L^3}{6 \cdot B} \left\{ \frac{2R}{4R} \cdot \frac{R}{4R} \left[1 - \left(\frac{2R}{4R} \right)^2 - \left(\frac{R}{4R} \right)^2 \right] \right\} = \frac{5 \cdot 4^3}{6 \cdot B} \left\{ \frac{2}{4} \cdot \frac{1}{4} \left[1 - \left(\frac{2}{4} \right)^2 - \left(\frac{1}{4} \right)^2 \right] \right\} = \frac{55}{12 \cdot B}$$

za kontinualno opterećenje koristi se samo prvo polje i podaci za očitavanje iz tabele 7e su:

$a=0$; $b=3R$; $L=4R$ i $z=R$ koordinata mesta traženog ugiba

$$y = \frac{q \cdot L^4}{24 \cdot B} \left[\frac{225}{256} \left(\frac{z}{L} \right) - \frac{15}{8} \left(\frac{z}{L} \right)^3 + \left(\frac{z}{L} \right)^4 \right] - \left(\frac{z}{L} - \frac{3}{4} \right)^4 \quad \text{obrazac iz tabele 7e}$$

$$y_1^{(3)} = \frac{q \cdot L^4}{24 \cdot B} \left[\frac{225}{256} \left(\frac{R}{4R} \right) - \frac{15}{8} \left(\frac{R}{4R} \right)^3 + \left(\frac{R}{4R} \right)^4 \right] = \frac{1 \cdot 4^4}{24 \cdot B} \left[\frac{225}{256} \left(\frac{1}{4} \right) - \frac{15}{8} \left(\frac{1}{4} \right)^3 + \left(\frac{1}{4} \right)^4 \right] = \frac{199}{96 \cdot B}$$

$$y_1 = y_1^{(1)} + y_1^{(2)} + y_1^{(3)} = \frac{3}{2 \cdot B} + \frac{55}{12 \cdot B} + \frac{199}{96 \cdot B} = \frac{783}{96 \cdot B}$$

$$B = E \cdot I_x = E \cdot I_x = 2 \cdot 10^{11} \cdot 4.16 \cdot 10^{-6} = 0.832 \cdot 10^6 \text{ Pam}^4$$

$$y_1 = \frac{783}{96 \cdot B} = \frac{783}{96 \cdot 0.832 \cdot 10^6} = 0.000937 \text{ m}$$